

Ketidakselarasan Sistem Ejaan dan Sebutan Perkataan dalam Buku Teks Bahasa Semai: Satu Penelitian Awal

*Inconsistencies in The Spelling Andpronunciation System
in Semai Textbooks: A Preliminary Investigation*

Mohamad Nik Mat Pelet
nikmat@uitm.edu.my

Akademi Pengajian Bahasa Universiti Teknologi MARA, Shah Alam

Mutiara Megat
mutiara.megat@moe.gov.my

Bahagian Pembangunan Kurikulum, Kementerian Pendidikan Malaysia

Juliana Damsik
julianad@uitm.edu.my

Akademi Pengajian Bahasa Universiti Teknologi MARA, Shah Alam

Nurul Nadia Samud
nurulnadia2555@uitm.edu.my

Akademi Pengajian Bahasa Universiti Teknologi MARA, Shah Alam

Norita Harijaman
noritaharijaman@uitm.edu.my

Akademi Pengajian Bahasa Universiti Teknologi MARA, Shah Alam

Noor Saadah Salleh
saadahsalleh@uitm.edu.my

Akademi Pengajian Bahasa Universiti Teknologi MARA, Shah Alam

Published: 09 Jun 2023

To cite this article (APA): Pelet, M. N. M., Megat, M., Damsik, J., Samud, N. N., Harijaman, N., & Salleh, N. S. (2023). Ketidakselarasan Sistem Ejaan dan Sebutan Perkataan dalam Buku Teks Bahasa Semai: Satu Penelitian Awal: Inconsistencies in The Spelling Andpronunciation System in Semai Textbooks: A Preliminary Investigation. *PENDETA*, 14(1), 35–51. <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol14.1.4.2023>

To link to this article: <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol14.1.4.2023>

ABSTRAK

Mata pelajaran Bahasa Semai merupakan mata pelajaran yang baharu sahaja diperkenalkan dalam sistem pendidikan negara sejak tahun 2012 secara berperingkat dari sekolah rendah sehingga ke sekolah menengah. Bahasa Semai hanya ditawarkan di sekolah-sekolah tertentu yang mempunyai murid Orang Asli sebagaimana penawaran bahasa Iban dan bahasa Kadazan Dusun yang hanya ditawarkan di sekolah tertentu di Sarawak dan Sabah. Semakan terhadap kurikulum tersebut juga telah dilaksanakan pada tahun 2017 bagi menilai semula kandungan kemahiran yang diajar termasuk menstruktur semula kemahiran-kemahiran untuk tempoh lima tahun. Walau bagaimanapun, penelitian awal mendapati panduan ejaan dan sebutan perkataan bahasa Semai yang digunakan dalam Buku Teks Bahasa Semai tidak seragam dan konsisten. Ejaan dan sebutan yang berubah-ubah

digunakan dalam buku teks sekolah rendah dan sekolah menengah menyebabkan usaha pembentukan, pemahaman dan pengukuhan murid-murid dalam bahasa Semai terbantut. Kajian kualitatif secara analisis dokumen digunakan bagi membantu pengkaji bagi mencapai objektif kajian yang dilaksana iaitu meneroka ejaan dan sebutan bahasa Semai dalam buku teks sekolah rendah dan menengah serta mengenal pasti bilangan vokal dan konsonan bahasa Semai bagi membolehkan penentuan terhadap sistem ejaan dan sebutan bahasa Semai. Dapatan kajian mendapati masih terdapat isu berkaitan ketidakselarasan ejaan dan sebutan yang digunakan dalam buku teks Bahasa Semai walaupun mata pelajaran tersebut telah melalui penilaian semula dengan melaksanakan semakan kurikulum. Justeru, penemuan 8 vokal dan 16 konsonan dijadikan sebagai pedoman terhadap proses pembentukan ejaan dan sebutan perkataan bahasa Semai ke arah memantapkan mata pelajaran Bahasa Semai di sekolah.

Kata kunci: ketidakselarasan, ejaan; sebutan; bahasa Semai; buku teks

ABSTRACT

Bahasa Semai or The Semai Language is a subject that has just been introduced into the national education system since 2012 in stages from primary school to secondary school. The Semai Language is only offered in schools where the Orang Asli children are schooling, similarly to The Iban language and The Kadazan Dusun language which are only offered in certain schools in Sarawak and Sabah. A review of the curriculum was also implemented in 2017 to reassess the content of the skills taught including restructuring the skills for a period of five years. However, preliminary research found that the Semai language spelling and pronunciation guide used in the Semai Language Textbook was not uniform and consistent. The changing in spelling and pronunciation used in primary and secondary school textbooks has caused students' effort to form, understand and strengthen the Semai language to be futile. Qualitative research in the form of document analysis is used to help the researcher to achieve the objective of the study which is to explore the spelling and pronunciation of the Semai language in primary and secondary school textbooks and to identify the number of vowels and consonants in the Semai language to enable the determination of the spelling and pronunciation system of the Semai language. The findings of the study found that there are still issues related to the inconsistency of spelling and pronunciation used in The Semai Language textbooks even though the subject has been re-evaluated by implementing a curriculum review. Thus, the discovery of 8 vowels and 16 consonants is used as a guideline for the process of forming the spelling and pronunciation of Semai language words in the direction of strengthening Semai Language subjects in school.

Keywords: *inconsistency; spellin; pronunciation; Semai language; textbook*

PENDAHULUAN

Setiap bangsa mempunyai bentuk bahasa dan tulisan yang menjadi alat perhubungan untuk mereka berkomunikasi. Setiap bahasa juga mempunyai sistem bahasa tersendiri yang menjadi pendukung dalam proses pemerolehan bahasa kepada setiap generasinya. Walau bagaimanapun, sistem bahasa ini dapat dihipunkan mengikut susur galur rumpun sesuatu bahasa sebagaimana pendapat Nik Safiah Karim (1986) yang menjelaskan tentang rumpun bahasa yang mempunyai persamaan dari segi bentuk dan sistem bahasa yang boleh dibezakan antara satu rumpun dengan rumpun yang lain seperti rumpun Austronesia dan Austroasia. Bahasa Melayu contohnya, telah mengalami beberapa siri perubahan dari aspek ejaan dan sebutan perkataan sejak ia mula berkembang berabad yang lalu. Menurut Norhafiza (2016), bahasa Melayu merupakan satu bahasa yang bersifat dinamik dan sentiasa berkembang dari segi sistem dan strukturnya. Begitu juga halnya dengan bahasa-bahasa lain seperti bahasa Semai dari rumpun Austroasia yang mempunyai bentuk yang hampir sama dengan ahli rumpunnya seperti bahasa Khasi di Annam, Nicobar, Mon atau Peguan, Khmer dan Munda. Masyarakat Orang Asli terdiri daripada tiga kumpulan utama iaitu Negrito, Senoi dan Melayu Proto. Setiap kumpulan tersebut terdiri daripada suku kaum yang berbeza seperti kumpulan Senoi terdiri daripada suku kaum Semai, Temiar, Jah Hut, Mah Meri, Semoq Beri dan Chewong. Malah, setiap suku kaum juga mempunyai bahasa yang tersendiri untuk berkomunikasi sebagaimana dapatan Simons dan Fennig (2018) yang mendapati terdapat 18 jenis bahasa Orang Asli yang terdapat di semenanjung dan dituturkan mengikut kaum masing-masing. Namun begitu, suku kaum Semai mempunyai julat masyarakat yang paling ramai berbanding dengan

suku kaum lain sama ada dari kumpulan Negrito, Senoi mahupun Melayu Proto. Setiap suku kaum yang terdapat dalam kumpulan utama masyarakat orang Asli juga mempunyai bahasa ibunda masing-masing. Jadual 1 menunjukkan jenis-jenis bahasa yang dituturkan oleh Orang Asli mengikut suku kaum yang terdapat di Malaysia.

Jadual 1: Jenis-jenis bahasa Orang Asli

Kumpulan Utama	Bahasa Orang Asli
Senoi	Semai, Temiar, Mah Meri, Semoq Beri, Che Wong, Jah Hut
Negrito	Bateq, Kintak, Jahai Kensiu, Mendriq, Lanoh
Melayu Proto	Semelai, Temuan, Orang Kanaq, Jakun, Orang Kuala, Orang Selentar

(Sumber: Simons & Fennig, 2018)

Kepelbagaian bahasa dalam kalangan masyarakat Orang Asli menjadikan masyarakat tersebut bukan sahaja kaya dengan budaya malah bahasa yang pelbagai. Walaupun daripada rumpun bahasa yang sama iaitu Austroasia namun, sistem komunikasi yang berbeza membataskan perhubungan mereka kerana dipengaruhi aspek bahasa yang tidak atau kurang difahami antara satu sama lain. Namun begitu, gaya dan amalan hidup masyarakat Orang Asli tidak mempunyai perbezaan yang ketara akan tetapi penggunaan bahasa yang berbeza membataskan komunikasi antara mereka. Situasi ini turut menyumbang kepada proses pemilihan bahasa yang sesuai untuk mengidentifikasikan masyarakat Orang Asli sebagaimana bahasa Iban dan bahasa Kadazan Dusun di Sabah Sarawak yang mula di ajar di sekolah sejak beberapa abad yang lalu dengan mengambil kira bahasa etnik yang paling dominan di negeri-negeri tersebut. Pemilihan kedua-dua bahasa tersebut juga mengambil kira faktor bahasa untuk merujuk kepada masyarakat di sesuatu tempat atau negeri. Oleh itu, pemilihan bahasa Semai sebagai mata pelajaran yang ditawarkan di sekolah turut didorong dengan jumlah masyarakat suku kaum Semai yang lebih dominan berbanding dengan suku kaum lain.

LATAR BELAKANG

Bahasa Semai mula diperkenalkan di sekolah hampir sepuluh tahun yang lalu. Mata pelajaran tersebut ditawarkan di sekolah rendah dan menengah di kawasan yang terdapat kependudukan masyarakat Orang Asli. Walaupun bukan dari suku kaum yang sama, namun mereka tetap diajar dengan sistem bahasa dalam mata pelajaran Bahasa Semai. Terdapat rungutan daripada masyarakat Orang Asli yang seolah-olah menolak untuk belajar Bahasa Semai di sekolah akan tetapi, demi kelangsungan identiti masyarakat Orang Asli mata pelajaran tersebut telah ditambah baik dari semasa ke semasa terutama dari segi kemahiran yang diajar termasuklah sistem ejaan dan sebutan yang menjadi asas kepada murid lain untuk mempelajarinya. Bahasa Semai yang masih belum mantap pelaksanaannya telah mengalami beberapa siri perubahan terutama dari aspek ejaan dan sebutan perkataannya kerana setiap daerah yang bertutur dalam bahasa Semai adalah berbeza dari segi bunyi dan ejaan. Lantaran itu, masih timbul isu berkaitan dengan sistem ejaan dan sebutan yang sewajarnya digunakan dalam buku teks mata pelajaran Bahasa Semai.

Sistem ejaan memainkan peranan penting dalam sesuatu bahasa kerana ia menjadi dasar kepada proses sebutan. Sesuatu ejaan perlulah mengikut peraturan yang telah ditetapkan berdasarkan vokal, konsonan dan diftong dalam sesuatu bahasa. Maka, pengujaran atau sebutan perlulah mengikut ejaan yang betul seperti perkataan [pa.sir], [sa.ya], [su.luh] dan [bu.luh] bukannya disebut sebagai [pa.se], [sa.ye], [su.loh] atau [bu.loh]. Sistem ejaan yang tepat akan memudahkan penuturnya untuk menyebut setiap perkataan. Ejaan tidak hanya dibuat berdasarkan bunyi atau sebutan yang dirasai betul oleh penuturnya namun, ia perlulah merujuk kepada sistem ejaan sebagaimana yang telah diperincikan tadi iaitu berdasarkan konsonan, vokal dan diftong. Sebutan juga merupakan satu proses yang melibatkan konsep pembunyian kata berasaskan fonemik iaitu sistem ejaan. Sekiranya sistem ejaan tidak tepat, ia

akan menyebabkan sebutan yang berbeza antara satu penutur dengan penutur yang lain sehingga menggelirukan.

Menurut Zaitul Azma (2018), bahasa memainkan peranan penting dalam sesebuah kehidupan kerana ungkapan yang dizahirkan melalui ungkapan terhasil daripada bahasa yang diperoleh melalui pelbagai konsep, perkataan dan ungkapan. Bahasa memainkan peranan utama yang bukan sahaja untuk mewujudkan antara dua atau lebih penutur malah, ia juga sebagai sebahagian daripada identiti bangsa kepada individu atau penutur. Walau bagaimanapun, isu berkaitan kesalahan bahasa ketika komunikasi lisan mahupun tulisan sering dibincangkan kerana faktor bahasa sebagai asas komunikasi. Kesalahan merupakan satu proses penyelewengan yang berpunca daripada pemahaman terhadap sistem linguistik bahasa yang masih lemah dan berlaku secara konsisten. Malah, pemahaman yang rendah dalam kalangan penutur bukan sahaja terletak pada individu yang tidak menguasai namun, ia juga turut dipengaruhi faktor lain seperti penerapan ilmu yang tidak konsisten, pengaruh bahasa pertama dan penguasaan dialek dalam kalangan penutur atau penulis.

Ketika berkomunikasi sama ada lisan atau secara tulisan, penyampaian maklumat antara dua pihak atau lebih akan disalurkan secara langsung. Sekiranya sistem ejaan dan sebutan yang digunakan tidak tepat akan mempengaruhi pemahaman dan sekali gus pembentukan yang salah kepada kedua-dua pihak yang terlibat dalam komunikasi berkenaan. Sebutan yang baik perlulah mengikut sistem ejaan dan bukannya berteraskan kebiasaan sebagaimana kita bertutur sehari-hari dengan menggunakan sebutan yang hampir sama bunyinya dengan mengharapkan pendengar faham maksud yang ingin disampaikan. Menurut Salinah dan Rohaidah (2016) menguasai sesuatu bahasa memerlukan pengetahuan asas yang kukuh dengan memahami konsep umum sesuatu kemahiran dalam bahasa tersebut. Tambah mereka lagi, berlandaskan pengetahuan asas tersebut individu yang ingin menguasai sesuatu bahasa mampu memahami konsep yang lebih kompleks. Oleh itu, betapa pentingnya penguasaan bahasa diperoleh melalui pemahaman dan penguasaan konsep yang tepat untuk memperkasakan ilmu bahasa.

SOROTAN KAJIAN

Secara dasarnya, kajian berkaitan ketirisan kandungan kurikulum pengajaran kurang dibincangkan berbanding dengan kajian-kajian kesalahan bahasa yang tertumpu terhadap kesalahan bahasa yang dilakukan oleh murid sama ada dalam bidang morfologi atau sintaksis bahasa Melayu. Walau bagaimanapun, sorotan kajian-kajian yang dibincangkan masih dapat dijadikan sebagai rujukan dalam membantu pengkaji meneliti isu berkaitan serta menganalisis ketirisan kandungan kurikulum. Menurut Nurul Adwa Ahamad (2020) kesalahan imbuhan yang berlaku dalam karangan pelajar turut menjejaskan makna yang hendak disampaikan oleh pelajar melalui penulisan. Tambah mereka lagi, makna ayat sebenar yang hendak disampaikan menjadi kabur, tidak jelas atau membawa makna bertentangan sehingga mengganggu maksud dasar yang hendak dizahirkan melalui penulisan tersebut. Justeru, kajian turut menekankan peranan guru dengan tidak memandang remeh kesalahan bahasa yang berlaku terutama dalam aspek tatabahasa kerana ia adalah inti kepada murid untuk mempelajari asas penulisan dan pengujaran bahasa dengan lebih baik. Begitu juga halnya dengan sistem ejaan dan sebutan dalam buku teks Bahasa Semai perlu dititikberatkan kerana ia adalah ilmu asas kepada murid Orang Asli untuk membentuk pemahaman yang akhirnya akan membina penguasaan yang baik dalam diri mereka berkait dengan penggunaan bahasa Semai kelak.

Selain itu, kajian oleh Zaliza Mohamad Nasir (2017) pula mendapati kekurangan pengetahuan tentang sistem bahasa menyebabkan isu berkaitan kesalahan bahasa dalam bahasa Melayu terutama dalam aspek tatabahasa seperti sintaksis, semantik dan morfologi berlaku dalam kalangan pelajar Indonesia walaupun mereka dari rumpun yang sama dengan bahasa Melayu iaitu rumpun Austronesia. Tambah beliau lagi, kekeliruan tentang makna juga menyumbang terhadap kesalahan bahasa yang sering dilakukan oleh pelajar-pelajar Indonesia yang mempelajari bahasa Melayu di universiti berkenaan. Jelas sekali bahawa pengetahuan yang terhad akan menyebabkan seseorang yang mempelajari sesuatu bahasa tidak berjaya menguasainya sebagaimana murid Orang Asli yang tidak dapat menguasai sistem ejaan dan sebutan yang betul dalam mata pelajaran Bahasa Semai akibat daripada ketidakselarasan sistem yang digunakan. Malah, keadaan tersebut turut menyebabkan mereka

keliru dengan sistem ejaan dan sebutan yang tepat kerana sistem yang sering berubah-ubah dalam kandungan buku teks.

Antara lain ialah kajian yang dilakukan oleh Nurul Ain dan Nik Nur Athirah (2021) mendapati terdapat banyak kesalahan yang dilakukan oleh pelajar antarabangsa yang mempelajari bidang bahasa Melayu kerana tidak mempunyai pengetahuan awal berkenaan konsep yang terdapat dalam bidang-bidang bahasa Melayu seperti morfologi, sintaksis dan sebagainya. Malah, faktor latar belakang juga menjadi punca kepada kesalahan bahasa yang dilakukan oleh pelajar antarabangsa berkenaan. Walaupun kajian tersebut berfokus kepada pemerolehan bahasa kedua, namun ia dapat dikaitkan secara langsung dengan isu kesalahan berkaitan sistem ejaan dan sebutan yang terkandung dalam buku teks Bahasa Semai. Sekiranya kesalahan tersebut tidak ditangani dengan sebaik mungkin dengan membuat ketetapan sistem ejaan dan sebutan yang seragam, sudah pasti bahasa Semai tidak mampu menjadi *lingua franca* sebagaimana sifat bahasa Melayu yang boleh dipelajari dan ditutur oleh masyarakat dunia (Siti Musliha Isnain et al., 2011)

Kajian lain yang tidak kurang pentingnya ialah kajian Nurul Ashikin et al. (2020) menjelaskan kandungan kurikulum merupakan nadi kepada guru-guru untuk menyampaikan pengajaran yang berkesan dan bermakna. Tambah mereka lagi, guru bukan sahaja mendalami ilmu berkaitan pedagogi malah, pengetahuan berkaitan kandungan yang disampaikan juga perlulah dikuasai dengan baik. Kandungan buku teks Bahasa Semai perlulah dikuasai dengan baik oleh guru mata pelajaran bagi memastikan kandungan kurikulum tersebut selari dengan usaha kerajaan untuk memartabatkan bahasa Semai sebagai identiti masyarakat Orang Asli disamping, berusaha untuk memelihara bahasa tersebut daripada terus pupus. Namun, usaha tersebut perlulah mengambil kira kandungan kurikulum yang tepat agar dapat disampaikan oleh guru-guru dengan ilmu pedagogi yang hebat.

Kajian oleh Mohammed Zin Nordin et al. (2014) mendapati bahawa ejaan adalah kesalahan yang paling banyak berlaku dalam papan tanda perniagaan. Berdasarkan dapatan kajian mereka lemah dalam penguasaan Bahasa Melayu menyebabkan isu berkaitan kesalahan bahasa pada papan tanda tidak diambil berat oleh pihak bertanggungjawab. Malah, tambah mereka lagi sikap sambil lewa dan tidak meletakkan kepentingan untuk memartabatkan bahasa Melayu juga menjadi faktor pendorong berlakunya kesalahan bahasa yang berterusan dalam kalangan masyarakat terutamanya pihak berkait dengan penyediaan papan tanda perniagaan. Begitu juga halnya dengan sistem ejaan dan sebutan yang digunakan dalam buku teks Bahasa Semai akan berlarutan jika tidak meletakkan kepentingan untuk menilai, menganalisis dan menambah baik sistem yang digunakan akan menyebabkan kesalahan bahasa dari segi ejaan dan sebutan dalam bahasa Semai terus berlaku.

PERNYATAAN MASALAH

Isu utama yang mendasari kajian dilakukan ialah sistem ejaan dan sebutan yang tidak selaras dalam kandungan buku teks Bahasa Semai dari tahun satu sehingga tingkatan satu. Penggunaan perkataan yang mempunyai maksud sama tetapi berbeza dari aspek ejaan menyebabkan sebutan juga berubah-ubah. Keadaan ini menyebabkan maklumat yang diperoleh murid tidak tekal kerana tidak selaras ketika mereka belajar dalam tahun yang berbeza di sekolah. Proses memahami sesuatu konsep dalam bahasa bukan sahaja memerlukan pengetahuan asas seseorang individu yang mempelajari bahasa tersebut, malah ketepatan maklumat yang disampaikan juga perlulah benar agar tidak membentuk pemahaman yang berbeza dalam kalangan penutur. Menurut Salinah dan Rohaidah (2016), kesilapan dalam menguasai sesuatu bahasa bukan sahaja berlaku akibat daripada kurangnya pengetahuan asas seseorang malah, ia turut dipengaruhi faktor memahami konsep sama ada menginterpretasi maklumat yang salah atau dengan cara yang salah.

Isu lain seperti kesalahan bahasa yang berlaku secara berleluasa sama ada dalam kerja sekolah atau peperiksaan murid juga mendorong terhadap kajian dilakukan. Kesalahan bahasa menyumbang pada kegagalan murid untuk menguasai bahasa dengan baik termasuklah menjejaskan persediaan untuk murid menghadapi peperiksaan. Menurut Elmy Maswandi et al. (2022), faktor gangguan bahasa menjadi penyumbang terhadap kekangan murid untuk menguasai bahasa dengan baik. Lantaran itu, isu berkaitan sistem ejaan yang tidak selaras bukan sahaja menjejaskan penguasaan kemahiran sebutan dalam kalangan murid malah, secara tidak langsung pengetahuan, pemahaman dan pengamalan konsep

dalam kalangan murid juga tidak bersifat tekal dan akhirnya menjejaskan ilmu yang mereka peroleh. Malah, Junaini et al. (2015) juga menyatakan ketidakpastian ejaan yang betul bagi perkataan yang digunakan menyumbang kepada kesalahan tatabahasa yang kekal dalam penggunaan bahasa oleh seseorang individu.

Buku teks yang digunakan di sekolah merupakan sebahagian daripada dokumen rasmi kerajaan sebagaimana pendapat Anne Jeffrey dan Saidatul Nornis (2021) menyatakan dokumen rasmi kerajaan melibatkan semua dokumen yang diterbitkan oleh kerajaan perlulah menggunakan bahasa yang standard bagi mengelak kekeliruan dan pemahaman individu yang merujuk atau menggunakan dokumen berkaitan. Oleh itu, sistem ejaan dan sebutan yang digunakan dalam buku teks Bahasa Semai perlulah bersifat standard dengan menggunakan sistem ejaan dan sebutan yang sama dari tahun satu hingga tingkatan lima. Tujuannya adalah untuk mengelak berlakunya pembentukan konsep yang salah, pemahaman yang tidak tekal serta menggelirukan individu lain yang ingin merujuk sumber dokumen rasmi berkenaan. Justeru, kajian ini perlu dilakukan sebagai maklumat awal kepada pihak bertanggungjawab untuk meneliti semula sistem ejaan dan sebutan yang digunakan dalam kandungan buku teks Bahasa Semai di sekolah.

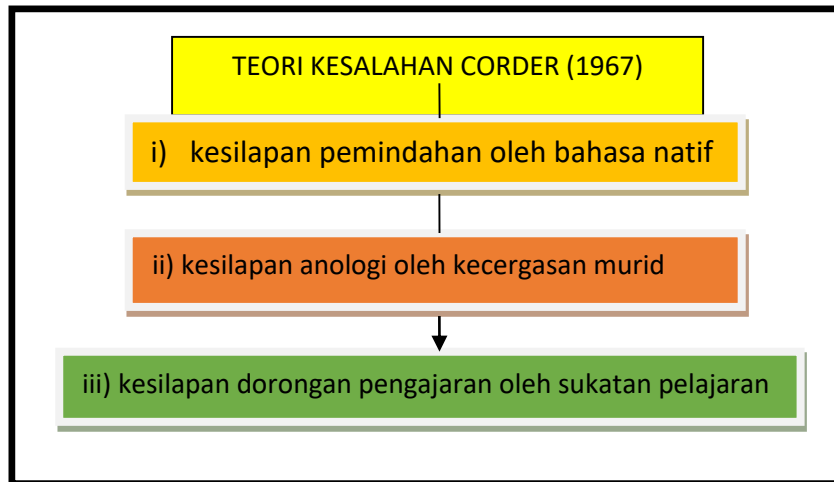
OBJEKTIF KAJIAN

Kajian yang dijalankan ini bertujuan membuat penelitian awal berkaitan sistem ejaan dan sebutan dalam buku teks Bahasa Semai. Secara khususnya, kajian ini bertujuan untuk:

- i. mengenal pasti sistem ejaan dalam buku teks Bahasa Semai di sekolah rendah dan menengah;
- ii. menganalisis sistem ejaan dan sebutan Bahasa Semai berdasarkan sistem vokal, konsonan dan diftong.

KERANGKA TEORI

Teori Kesalahan Bahasa Corder diperkenalkan oleh Eric Corder pada tahun 1967. Eric Corder adalah antara pengkaji barat yang popular membincangkan isu berkaitan kesalahan bahasa dengan membezakan tiga jenis kesilapan seperti (i) kesilapan pemindahan oleh bahasa natif, (ii) kesilapan analogi oleh kecergasan pelajar dan (iii) kesilapan dorongan pengajaran oleh sukatan pelajaran. Teori Corder (1967) turut menekankan prinsip berkaitan kesalahan bahasa sebagai sumber utama dalam proses pembelajaran sesuatu bahasa. Pemahaman terhadap pola kesalahan bahasa yang dilakukan oleh murid, guru dapat mengenal pasti, menilai dan menyusun strategi pembelajaran termasuklah pengajaran yang efektif serta sesuai dengan keperluan murid. Berdasarkan pengamatan, Teori Corder (1967) sesuai digunakan untuk kajian penelitian awal berkaitan ejaan dan sebutan dalam buku teks Bahasa Semai ini kerana konsep ketiga yang ditekan oleh Corder dalam teorinya membuktikan berlakunya isu berkaitan sukatan pelajaran yang tidak lengkap sama ada salah atau tidak sempurna sehingga menjejaskan pengetahuan dan pemahaman murid yang menyumbang terhadap berlakunya kesalahan bahasa yang tekal dalam diri mereka. Walau bagaimanapun, kajian penelitian awal ini hanya merujuk prinsip (iii) kesilapan dorongan pengajaran oleh sukatan pelajaran untuk melihat dengan lebih jelas kesilapan yang berlaku dalam sistem ejaan dan sebutan dalam buku teks Bahasa Semai. Prinsip (i) dan (ii) tidak dirujuk kerana lebih sesuai untuk meneliti kesalahan bahasa dalam kalangan murid. Rajah 1 menunjukkan tiga prinsip yang diperkenalkan oleh Corder dalam Teori Kesalahan Corder (1967).

Rajah 1: Teori Kesalahan Corder (1967)

Prinsip ketiga yang diperkenalkan oleh Corder (1967) membuktikan bahawa kesalahan bahasa bukan sahaja berlaku akibat daripada pemahaman dan penguasaan murid malah, turut didorong dengan isu berkaitan sukatan pelajaran yang tidak lengkap sehingga menyebabkan kaedah pengajaran guru juga terjejas (Abdul Hamid Moiden & Jessica Ong Hai Liaw, 2020). Sebagaimana kajian yang dilakukan, pengkaji mendapati bahawa ejaan dan sebutan yang tidak selari atau selaras dalam buku teks Bahasa Semai tahun satu hingga tingkatan satu menunjukkan berlakunya ketirisan dari segi kandungan sukatan pelajaran yang tidak sempurna. Penggunaan sistem ejaan dan sebutan yang berubah-ubah mengelirukan murid sehingga menjejaskan pengetahuan awal mereka walaupun sebahagian daripada murid berkenaan adalah penutur natif namun pengaruh dialek yang berbeza juga menyukarkan lagi pemahaman. Justeru, betapa pentingnya penelitian awal ini dilakukan bagi membantu pihak bertanggungjawab untuk menyelaraskan sistem ejaan dan sebutan agar kandungan sukatan pelajaran Bahasa Semai tidak menyumbang terhadap kesalahan bahasa dalam kalangan murid. Setelah kandungan kurikulum ditambah baik, maka prinsip-prinsip lain yang ditekankan oleh Eric Corder dapat diguna pakai dalam mentafsir dan menganalisis kesalahan-kesalahan yang dilakukan oleh murid sebagaimana yang ditekankan oleh Eric Corder dalam teorinya yang turut mengalami fasa penambahbaikan untuk menjadikan teorinya lebih berfokus dan terarah.

Dalam pada itu, murid-murid yang mengambil mata pelajaran Bahasa Semai bukan sahaja terdiri daripada penutur natif malah, ia juga melibatkan murid Orang Asli dari suku kaum lain seperti Ja Hut, Mah Meri, Temiar, Semoq Beri dan sebagainya. Dalam erti lain, tidak semua murid Orang Asli di sekolah-sekolah yang menawarkan mata pelajaran Bahasa Semai adalah penutur natif bahasa Semai walaupun daripada kelompok masyarakat yang sama, iaitu Orang Asli. Oleh itu, pendapat Corder (1971) berkaitan kesalahan bahasa juga dapat dikaitkan dengan gangguan bahasa ibunda sehingga berlakunya tabiat bahasa seperti bentuk bahasa sistem bahasa atau hukum bahasa pertama yang mengganggu atau menghalang daripada memperoleh bentuk, sistem atau hukum bahasa yang tepat. Maka, betapa pentingnya kandungan sukatan pelajaran terutama dari aspek ejaan dan sebutan dinilai semula bagi memastikan keselarasan kandungan pengajaran mata pelajaran Bahasa Semai bagi memudahkan pengajaran dan pembelajaran di sekolah-sekolah yang menawarkan mata pelajaran berkenaan.

METODOLOGI

Dalam sesebuah kajian metodologi memainkan peranan utama mendukung kepada usaha pengkaji untuk mendapatkan maklumat yang diperlukan bagi membuktikan kajian yang dilakukan. Menurut Nur Farahkhanna et al. (2022) prosedur pengumpulan data yang tepat bukan sahaja membantu pengkaji mendapatkan maklumat yang diperlukan malah, dapatan kajian juga dapat membuktikan fenomena sebenar dalam isu yang ingin dibincangkan oleh seseorang pengkaji. Begitu juga dengan pendapat Ahmad Omar (2006) yang menjelaskan pemerolehan data memerlukan pengkaji menentukan kaedah

yang paling berkesan bagi memastikan pengkaji mengutip data secara berfokus dan terancang dengan menetapkan kaedah, instrumen dan proses pengumpulan data dilakukan. Justeru, penelitian berasaskan kajian kualitatif ini telah menggunakan kaedah analisis dokumen bagi mendapatkan data-data yang diperlukan bagi menjawab soalan kajian.

Pemilihan kajian kualitatif sesuai dengan bidang kajian yang mengkaji berkaitan kandungan kurikulum sebagaimana Thornton (1985a) yang turut menggunakan kaedah kualitatif berkaitan kesejajaran kurikulum sejarah di Amerika Syarikat dengan menggunakan protokol analisis dokumen temu bual dan pemerhatian terhadap sampel kajian. Justeru, pemilihan kaedah kualitatif dengan instrumen analisis dokumen, ia dapat menjawab objektif kajian yang ingin merungkai tentang sistem ejaan dan sebutan Bahasa Semai yang digunakan dalam kurikulum Kementerian Pendidikan Malaysia. Pengkaji-pengkaji lain seperti Bekalo dan Welford (2000), Brown (2009), Menis (1991), Turner (2003) serta Wiseman dan Brown (2003) adalah antara sarjana barat yang menggunakan kaedah kualitatif dalam kajian berkaitan pelaksanaan kurikulum di negara mereka. Walau bagaimanapun, terdapat juga beberapa sarjana barat seperti Draper (1996) serta Verhoeven dan Verloop (2002) menggunakan kaedah kuantitatif dengan berpandukan instrumen soal selidik untuk mendapatkan data berkaitan pelaksanaan kurikulum di negara mereka.

Prosedur pemerolehan data dilakukan dengan mendapatkan maklumat primer melalui buku teks Bahasa Semai sekolah rendah dan menengah. Kandungan buku teks tersebut dianalisis dengan memfokuskan aspek ejaan dan sebutan. Ejaan dan sebutan disenaraikan secara rawak sebanyak 31 perkataan yang sama digunakan dalam buku teks Bahasa Semai tahun satu hingga tingkatan satu. Penyenaian secara rawak dibuat kerana kajian ini merupakan penelitian awal untuk membuktikan sistem ejaan dan sebutan dalam buku teks Bahasa Semai tidak selaras dan memerlukan kajian lanjut yang lebih mendalam dan berfokus. Malah kajian oleh Anne Jeffrey dan Saidatul (2021) mendapati bahawa proses mengidentifikasi sesuatu kesalahan boleh dilakukan secara berhemah dengan memilih kaedah analisis dokumen kerana penelitian data terhadap sesuatu dokumen dapat ditentusahkan tanpa had termasuklah rujukan silang dengan pendapat ahli pengkaji lain. Justeru, pemilihan kaedah analisis dokumen dalam penelitian awal berkaitan ejaan dan sebutan dalam buku teks Bahasa Semai dapat memberi banyak maklumat yang diperlukan pengkaji dalam usaha untuk menambah baik proses penetapan dan penyelarasan sistem ejaan dan sebutan dalam buku teks Bahasa Semai kelak.

DAPATAN KAJIAN

Dapatan analisis akan membincangkan data secara berasingan antara sistem ejaan yang diguna pakai dalam buku teks Bahasa Semai dan sistem ejaan dan sebutan Bahasa Semai yang dicadangkan berdasarkan penelitian terhadap perkataan dan cara sebutan perkataan asal dalam Bahasa Semai. Huraian (i) sistem ejaan dalam buku teks Bahasa Semai adalah bagi menjawab objektif kajian 1, manakala (ii) sistem ejaan dan sebutan Bahasa Semai adalah bagi menjawab objektif kajian 2.

i. Sistem ejaan dalam buku teks Bahasa Semai

Terdapat 31 perkataan yang dianalisis dari aspek ejaan dan sebutan yang digunakan dalam buku teks Bahasa Semai daripada tahun satu hingga tingkatan satu. Pemilihan 31 perkataan tersebut adalah bersesuaian dengan kajian sebagai satu penelitian awal untuk membuktikan ketidakselarasan sistem ejaan dan sebutan yang digunakan dalam buku teks Bahasa Semai. Penelitian dibuat secara menyeluruh dengan melibatkan semua buku teks sekolah rendah mahupun sekolah menengah adalah bertujuan untuk melihat kesinambungan penggunaan perkataan yang sama, sama ada ejaan dan sebutan bersifat konsisten dalam buku teks berkenaan. Jadual 2 menunjukkan perbandingan ejaan dan sebutan yang terdapat dalam buku teks Bahasa Semai. Perbandingan dibuat dengan merujuk buku teks tahun satu hingga tingkatan 1 dengan menganalisis 31 perkataan yang mempunyai makna yang sama. Makna perkataan dalam bahasa Melayu turut disertakan dalam jadual 2 bagi memudahkan rujukan dan pemahaman pembaca kajian ini.

Penelitian awal yang hanya menganalisis 31 perkataan ini juga adalah sebagai langkah awal untuk membuka ruang kepada pengkaji-pengkaji lain membuat penerokaan yang lebih mendalam

dengan membuat kajian menyeluruh dan bersepadu bagi meningkatkan kualiti kandungan pengajaran termasuklah sistem ejaan, sebutan atau kosa kata mata pelajaran Bahasa Semai supaya mata pelajaran Bahasa Semai semakin berkualiti terutama dari segi kandungan pengajarannya sehingga mampu menyumbang kepada peningkatan akademik murid kerana mata pelajaran ini juga turut ditawarkan dalam Peperiksaan Sijil Pelajaran Malaysia sekali gus menjadi pendukung ke arah usaha kerajaan untuk memelihara identiti masyarakat Orang Asli melalui bahasa.

Penganalisan data mendapati sistem ejaan yang digunakan dalam buku teks Bahasa Semai tidak selaras dan berubah-ubah seperti paparan maklumat dalam Jadual 2. Sebagai contohnya, perkataan pada nombor tujuh iaitu *pe.res* yang bermaksud memulihara dieja dengan cara *peng.res*, *bai.pe.res* dan *peng.e.res*. Dapatan analisis membuktikan penggunaan perkataan dalam buku teks Bahasa Semai tidak dinilai secara menyeluruh dari segi ejaan dan sebutan kerana penggunaan yang berbeza-beza dalam buku teks Bahasa Semai sedangkan membawa maksud yang sama. Dalam pada itu, terdapat perkataan yang mempunyai ejaan yang sama namun mempunyai makna yang berbeza seperti perkataan pada nombor 28 iaitu perkataan *cet* yang bermaksud memasak dengan dieja *ber.cet*, *me.na.sak* dan *ma.sak*. Begitu juga halnya dengan perkataan pada nombor 24 iaitu perkataan *cet* yang bermakna tanam juga dieja dengan cara berlainan seperti *ceh.*, *cet.*, *bi.cet* dan *cek.net*. Ketidakselarasan ejaan dan sebutan menimbulkan pelbagai isu bukan sahaja kepada tenaga pengajar malah, memberi impak yang besar terhadap pengetahuan, pemahaman dan proses pembelajaran murid.

Jadual 2: Perbandingan Ejaan dan Sebutan

Bil.	Kata Dasar	Perkataan	Makna BM	PERBANDINGAN EJAAN DAN SEBUTAN DALAM BUKU TEKS SEKOLAH RENDAH (KSSR SEMAKAN 2017) DAN SEKOLAH MENENGAH (KSSM)													
				Tahun 1	M/S	Tahun 2	M/S	Tahun 3	M/S	Tahun 4	M/S	Tahun 5	M/S	Tahun 6	M/S	Tingkatan 1	M/S
1	seryap	serengyap	persiapan	ser.yap	18	se.reng.yap	9	-	-	ke.mas	27	se.reng.yap	47	-	-	-	-
2	Ceti	ceti	makna	ce.ti	16	ce.ti	5	i.ce.ti	91	ceti	5	ce.ti	v	ce.ti	5	i.ce.ti	33
3	subai	senubai	sayur-sayuran	se.nu.bai	29	se.nu.bai	13	se.nu.bai	4	senubai	3	se.nu.bai	10	se.nu.bai	120	-	-
4	cercor	cercor	bijak	-	-	cer.cor	20	-	-	cercor	22	-	-	-	-	ce.ren.dig	V
5	gecek	gecek	bulan	ge.cek	23	ge.cek	26	-	-	ge.cek	46	-	-	ge.cek	8	ge.cek	135
6	senem	senem	minyak	-	-	se.nem	29	-	-	se.nem	16	-	-	be.se.nem	77	se.nem	129
7	peres	baiperes	memulihara	peng.res	2	bai.pe.res	38	peng.e.res	23	pe.res	79	-	-	-	-	-	-
8	Sihat	senihat	menyihat	si.hat	15	se.ni.hat	41	-	-	se.ni.hat	104	se.ni.hat	84	-	-	se.ni.hat	76
9	Parik	kiparik	berehat	be.pa.rik	79	ki.pa.rik	48	-	-	pa.rik	35	-	-	be.pa.rik	10	be.pa.rik	55
10	Galaj	kigalaj	berlawan	-	-	ki.ga.laj	48	-	-	ji.ga.laj	35	be.ke.la.hik	23	be.ke.la.hik	88	-	-
11	senglog	senglog	nasib	-	-	seng.log	54	seng.log	54	seng.log	44	seng.log	68	se.reng.log	91	-	-
12	Selei	selei	letih	-	-	se.lei	62	-	-	hi.se.lei	76	-	-	ki.se.lei	87	-	-
13	Pes	pes	ribut/sapu	-	-	Pes.	63	-	-	pes.	27	-	-	pes.	3	-	-
14	Cig	ceknig	jahitan	-	-	cek.nig	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	kemit	kemit	nyamuk	-	-	ke.mit	76	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	rawat	nerawat	rawatan	-	-	ne.ra.wat	76	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Jeoi	jengoi	banyak	je.oi	29	jeng.oi	77	je.oi	10	je.oi	35	jeng.oi	6	be.jeng.oi	41	jeng.oi	80
18	sernuk	sernuk	seronok	ser.nuk	38	ser.nuk	88	i.ser.nuk	28	i.ser.nuk	47	ser.nuk	110	ser.nuk	27	-	-

19	betes	betes	cendawan	-	-	be.tes	102	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	berkep	berengkep	pendapatan	-	-	be.reng.kep	102	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Ham	kiham	memetik	hit.e.log	79	ki.ham	102	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Hias	nehias	hiasan	-	-	ne.hi.as	103	-	-	-	-	ne.hi.as	80	-	-	-	-
23	gencog	gencog	udang	-	-	gen.cog	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Cet	cet	tanam	ceh.	29	-	-	bi.cet	60	cet.	16	bi.cet	8	-	-	cek.net	116
25	lingkek	lingkek	Anda	-	-	-	-	-	-	li.eng.lek	21	-	-	-	-	-	-
26	bahgiak	bahgiak	Bahagia	-	-	-	-	-	-	Bah.giak	30	-	-	-	-	-	-
27	senalo	senalo	Selalu	se.na.lo	17	-	-	se.na.lo	27	se.na.lo	31	se.na.lo	22	-	-	se.na.lo	35
28	bercet	cet	Memasak	me.na.sak	27	-	-	me.na.sak	66	ber.cet	34	-	-	me.na.sak	127	ma.sak	38
29	linai	linai	Mereka	-	-	-	-	li.e.nai	65	li.e.nai	31	li.e.nai	33	-	-	li.e.nai	63
30	Suj	suj	Cuci	cu.cik	32	-	-	suj.	13	-	-	-	-	suj.	7	suj.	128
31	cuwai	cuwai	Tumbuh	-	-	-	-	cu.wai	57	-	-	-	-	-	-	ki.cu.wai	115

(Sumber: Kementerian Pendidikan Malaysia, Buku Teks Bahasa Semai Tahun 1 hingga Tingkatan 1)

ii. *Sistem ejaan dan sebutan Bahasa Semai*

Berdasarkan analisis dapatan kajian, terdapat lapan vokal Bahasa Semai yang telah dikenal pasti manakala 16 konsonan dengan pengasingan dua huruf yang dibunyikan dan 7 diftong. Lapan vokal yang telah dikenal pasti ialah a, e [ə], é [ɛ], i, o, ó [ɔ], ò, u. Jadual 3 memaparkan contoh ejaan dan sebutan yang sesuai dengan lapan vokal yang telah dikenal pasti dalam Bahasa Semai.

Jadual 3: Vokal Bahasa Semai

Bil.	Vokal	Perkataan Bahasa Semai	Ejaan & Sebutan		
			BS	BM	BI
1	a	selak	se.lak	daun	leaf
		bakau	ba.kau	tembakau	tobacco
2	e [ə]	engak	eng.ak	gagak	crow
3	é [ɛ]	kèep	kè.ep	lipan	centipede
		ceèh	ce.èh	pecah	fragile
4	i	cig	cig	gajah	elephant
		birel	bi.rel	terlalu	too
5	o	dog	dog	beruk	monkey
		wog	Wo g	pinggang	waist
6	ó [ɔ]	sengóí	seng.óí	orang	people
		rehóí	re.hóí	kuning	yellow
		wóg	wóg	bayang	shadow
7	ò	dōg	dōg	racun ipoh	sap of ipoh plant is poisonous
8	u	jehuk	je.huk	pokok	tree
		cuwag	cu.wag	lapar	hungry

Selain itu, huruf konsonan yang telah dikenal pasti pula adalah terdiri daripada p, t, k, b, d, g [g], s, h, c [tʃ], j [dʒ], m, n, w, y [j], l, r. Jadual 4 menunjukkan sebanyak 16 huruf konsonan dengan contoh ejaan dan sebutan sebagai pedoman kepada usaha menyelaraskan sistem ejaan dan sebutan Bahasa Semai.

Jadual 4: Konsonan Bahasa Semai

Bil.	Huruf Konsonan	Perkataan Bahasa Semai	Ejaan & Sebutan		
			BS	BM	BI
1	p	peas	pe.as	labi-labi	softshell turtle
2	t	tijik	ti.jik	ular	snake
3	c [tʃ]	cep	cep	burung	bird
4	k	kus	kus	landak	porcupine
5	b	beh	beh	bina	build
6	d	dog	dog	beruk	monkey
7	g [g]	gerej	ge.rej	anai-anai	termite
8	w	wóg	wóg	bayang	shadow
9	y [j]	yoj	yoj	pisau	knife
10	m	mat	mat	mata	eye

11	n	nong	nong	jalan	road
12	s	sog	sog	rambut	hair
13	h	hel	hel	ungka	gibbon
14	r	roi	roi	lalat	fly
15	l	lod	lod	bukit	hill
16	j [dʒ]	jehuk	je.huk	pokok	tree

Antara lain ialah pengasingan dua huruf yang dibunyikan serentak dalam huruf konsonan pula dikenali dengan lambang berikut ng [ŋ], ny [ɲ], dan nj. Jadual 5 memaparkan tiga huruf yang dibunyikan dengan satu bunyi.

Jadual 5: Huruf dibunyi Serentak

Bil.	Dua Huruf	Perkataan Bahasa Semai	Ejaan & Sebutan		
			BS	BM	BI
1	ng [ŋ]	ngut	ngut	minum	Drink
		ngak	ngak	kumbang	Bug
2	ny [ɲ]	nyinyui	nyi.nyui	bibir	mouth
3	nj	lemunj	le.munj	gigi	teeth

Seterusnya, diftong pula terdiri daripada tujuh diftong yang terdiri daripada au, ai, èi, ei, oi, ói dan ui. Jadual 6 menunjukkan contoh perkataan dalam Bahasa Semai yang mengandungi diftong termasuk cadangan ejaan dan sebutan yang boleh digunakan.

Jadual 6: Diftong Bahasa Semai

Bil.	Diftong	Perkataan	Ejaan & Sebutan		
			BS	BM	BI
1	au	rau	rau	kera	ball/monkey
		belau	be.lau	sumpit	Blow
2	ai	selai	se.lai	kebun	garden
		perlai	per.lai	mengubati	medicated
3	èi	telèi	te.lèi	pisang	banana
		perlèi	per.lèi	sampaikan	say
4	ei	gei	gei	duduk	sit
5	oi	perloi	per.loi	bintang	star
		koi	koi	kuih	desert
		roi	roi	lalat	fly
6	ói	senói	sen.ói	suku	ethnic
		sengói	seng.ói	orang	people
		rehói	reh.ói	kuning	yellow
7	ui	sui	sui	hidup	live
		kui	kui	kepala	head

Maka, jelaslah bahawa sistem ejaan yang tidak konsisten digunakan dalam buku teks Bahasa Semai turut menjejaskan dari aspek sebutan. Proses ejaan dan sebutan Bahasa Semai perlulah merujuk Jadual 3, 4, 5 dan 6 sebagai panduan dalam menentukan bentuk ejaan dan sebutan yang selaras.

Tujuannya adalah untuk memastikan perkataan yang digunakan dalam buku teks Bahasa Semai selaras dan teratur sekali gus memudahkan pemahaman dan penguasaan murid.

PERBINCANGAN KAJIAN

Berdasarkan dapatan kajian, sistem ejaan dan sebutan dalam buku teks Bahasa Semai adalah tidak selaras kerana terdapat beberapa perkataan yang sama dari segi maksudnya tetapi dieja dengan cara berbeza dalam setiap buku teks yang digunakan di sekolah. Sedangkan, terdapat perkataan tertentu yang dieja dengan cara yang sama dan digunakan secara konsisten dalam setiap buku teks yang dihasilkan. Situasi tersebut membuktikan proses penentuan sistem ejaan dan sebutan tidak dibincangkan secara berhemah antara penggubal buku teks dan pelaksana mata pelajaran Bahasa Semai di sekolah. Jika berlarutan, keadaan ini boleh menyumbang terhadap kekeliruan dalam kalangan murid sehingga menjejaskan proses pembentukan, pemahaman dan penguasaan murid dalam mata pelajaran Bahasa Semai untuk tempoh yang lebih lama. Ketidakselarasan ejaan yang digunakan dalam buku teks Bahasa Semai juga turut menimbulkan isu lain seperti penerbitan buku teks yang merupakan dokumen rasmi kerajaan tidak mengikut standard yang sewajarnya.

Contohnya, terdapat beberapa perkataan yang dieja dan disebut secara berlainan dalam buku teks tahun dua tetapi diperkenalkan perkataan lain yang mempunyai padanan makna yang sama dalam buku teks tahun lima dan enam seperti perkataan *ki.ga.laj* dan *be.ke.la.hik* yang mempunyai makna yang sama iaitu berlawan. Contoh lain ialah *ser.nuk* dengan *i.ser.nuk* yang juga mempunyai makna yang sama iaitu seronok. Teori Corder (1967) turut menekankan isu berkaitan kandungan pengajaran yang salah akan menyebabkan pengetahuan murid terbatas dan sekali gus sering melakukan kesalahan bahasa. Eric Corder (1967) bukan sahaja memberi tumpuan terhadap kajian berkaitan kesalahan bahasa dalam kalangan murid malah, beliau turut menekankan isu kandungan pengajaran yang kurang tepat yang disediakan oleh pihak bertanggungjawab sehingga menyumbang terhadap berlakunya kesalahan bahasa yang berulang-ulang. Malah, beliau turut mengembangkan teorinya dengan melakukan kajian yang lebih mendalam dengan membuat penilaian berkaitan kesalahan bahasa yang paling kerap dilakukan oleh murid. Pengetahuan asas yang tidak tekal menjadi penyumbang utama kepada murid untuk melakukan kesalahan bahasa. Walaupun tidak banyak kajian berkaitan kandungan pengajaran yang kurang tepat, namun Teori Corder (1967) jelas membuktikan isu berkaitan kandungan pengajaran turut menyebabkan ketirisan pengetahuan murid termasuklah dalam mata pelajaran Bahasa Semai.

Selain itu, terdapat beberapa perkataan yang hanya digunakan dalam buku teks tahun dua dan perkataan tersebut tidak lagi diperkenalkan dalam buku teks tahun-tahun berikutnya seperti perkataan *cek.nig*, *ke.mit* dan *ne.ra.wat* yang diberi padanan makna jahitan, nyamuk serta rawatan. Sedangkan Bahasa Semai merupakan mata pelajaran baharu diperkenalkan, sewajarnya penggunaan perkataan-perkataan tersebut digunakan secara meluas bagi mengukuhkan pengetahuan murid seperti kajian Che Zanariah dan Fadzilah (2011) yang menegaskan bahawa kemahiran kompleks memerlukan strategi yang terancang termasuklah memberi latihan yang mencukupi, aktiviti merangsang kognitif dan pengulangan pengajaran untuk mengukuhkan pengetahuan yang diperoleh oleh murid dalam sesuatu pembelajaran. Justeru, sistem ejaan dan sebutan yang tidak selaras atau berubah-ubah akan menyukarkan murid untuk menguasainya sedangkan menurut Ruhaida (2005), proses meningkatkan penguasaan murid yang baru memasuki alam persekolahan perlulah ditekankan dengan pengenalan awal berkaitan pengajaran dan diterangkan secara tekal serta berulang-ulang untuk mengukuhkan pengetahuan asas murid sebelum pengajaran bahasa yang lebih meluas.

Oleh itu, sistem ejaan yang diperkenalkan dalam buku teks Bahasa Semai perlulah merujuk kepada senarai vokal, konsonan dan diftong yang telah dikenal pasti agar penyelarasan sistem ejaan dapat dilakukan. Sistem ejaan yang diperkenalkan juga tidak boleh berubah-ubah dan dieja mengikut pengetahuan penulis buku teks semata-mata namun, memerlukan penelitian dengan merujuk sistem ejaan yang tepat. Pendapat Ericca et al. (2022) yang menjelaskan bahawa proses pengimbuhan dijadikan landasan untuk menerbitkan kata kerja terbitan bahasa Iban bagi memastikan penyelarasan makna dan pengenalanpastian imbuhan yang diguna pakai. Isu berlakunya sistem ejaan dan sebutan yang berbeza dalam buku teks Bahasa Semai adalah disebabkan latar penulis buku yang berbeza sehingga mempengaruhi pemilihan perkataan, sistem ejaan dan sekali gus menyebabkan sistem sebutan juga

berubah-ubah. Pada dasarnya, dokumen rasmi kerajaan termasuk buku teks perlulah digubal dengan merujuk sumber yang sahih dan bukannya mengikut pemahaman dan pengetahuan penulis buku teks semata-mata. Lantaran itu, penelitian awal ini menjadi titik tolak kepada pihak bertanggungjawab untuk memastikan penulisan buku teks yang lebih sistematik dengan merujuk sistem ejaan yang lebih tepat untuk menentukan ejaan dan sebutan yang digunakan dalam buku teks Bahasa Semai. Penulis juga perlu diberi pendedahan berkaitan sistem yang digunakan sama ada dengan melakukan perbincangan untuk membuat ketetapan secara bersama agar setiap penulis memahami tujuan dan prinsip menyelaraskan sistem ejaan dan sebutan dalam buku teks Bahasa Semai. Menurut Noor Rohana (2009), media pengajaran seperti buku teks memerlukan kandungan ke arah peningkatan kualiti input kurikulum ke tahap yang lebih baik dengan melakukan perubahan melalui semakan kurikulum dengan membuat penilaian menyeluruh berkaitan dengan kandungan kurikulum yang akan diajar kepada murid. Maka, pendapat beliau jelas membuktikan penghasilan buku teks seperti buku teks Bahasa Semai perlu ditingkatkan dari segi kualiti kandungannya dan perlu dinilai dari semua sudut agar kandungan pengajaran lebih berkesan dan berimpak.

KESIMPULAN

Sistem ejaan dan sebutan memainkan peranan asas dalam sesuatu bahasa. Pemahaman awal terhadap kemahiran lisan tersebut bukan sahaja perlu dikuasai malah diaplikasi secara konsisten supaya menjadi pengetahuan asas untuk proses pembelajaran bahasa dengan lebih mendalam. Sekiranya sistem ejaan dan sebutan yang tidak selari akan menimbulkan pelbagai isu sampingan seperti pemahaman yang berlainan antara satu sama lain sehingga menyebabkan penggunaan yang salah dari segi konteks. Oleh itu, betapa pentingnya kajian menyeluruh dan mendalam untuk merungkai isu berkait sistem ejaan dan sebutan yang digunakan dalam buku teks Bahasa Semai. Pihak bertanggungjawab seperti Bahagian Pembangunan Kurikulum, Penulis buku teks Bahasa Semai dan badan bukan kerajaan masyarakat Orang Asli mengambil langkah awal dengan membuat ketetapan keselarasan sistem ejaan dan sebutan dalam bahasa Semai agar bahasa tersebut menjadi bahasa sejagat dan mampu setanding dengan bahasa Melayu yang bersifat *lingua franca*. Sebagaimana pendapat Mohd Mazhan Tamyis et al. (2022) menyatakan kesesuaian silibus pembelajaran perlu dilakukan bagi menambah baik pelaksanaan sesuatu kurikulum. Dalam pada itu, usaha penelitian awal ini juga diharap dapat memberi manfaat kepada penahulu amnya dan pengkaji bidang morfologi khasnya untuk meneliti dengan lebih mendalam isu-isu lain yang menyumbang terhadap ketidakselarasan dan gangguan dalam penyampaian mata pelajaran Bahasa Semai yang berkesan di sekolah.

RUJUKAN

- Abdul Hamid Moiden & Jessica Ong Hai Liaw. (2020). Penelitian konsep kesalahan bahasa dari perspektif sarjana Barat. *Persidangan Antarabangsa Sains Sosial dan Kemanusiaan*, 5 (2020):724-730.
- Ahmad Omar. (2006). Sabutan Bahasa Melayu Baku dalam kalangan penutur: Satu kajian kes. *Tesis Ijazah Sarjana Pendidikan*. Universiti Pendidikan Sultan Idris, Perak.
- Bekalo, S. & Welford, G. (2000). Practical activity in Ethiopian secondary physical science: Implications for policy and practice of the match between the intended and implemented curriculum. *Research Papers in Education*, 15(2), 185-212.
- Brown, R. A. (2009). Curriculum consonance and dissonance in technology education classrooms. *Journal of Technology Education*, 20(2), 8-22.
- Che Zanariah Che Hassan & Fadzilah Abd Rahman. (2011). Pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran kemahiran menulis di sekolah rendah. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 1 (1): 67-87.
- Corder, S. P. (1967). The Significance of learner's errors. *IRAL-International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 5 (1-4):161-170.

- Draper, S. W. (1996). Observing, measuring, or evaluating courseware: a conceptual introduction. Dlm G. Stoner (Eds.), *LTDI handbook in implementing learning technology*, hlm. 58-65. Heriot Watt University: Edinburgh.
- Ericca Eanna Bidi, Salbia Hassan & Dayang Sariah Abang Suhai. (2022). Pengimbuhan kata dalam Bahasa Iban. *PENDETA*, 13(2):55-71.
- Elmy Maswandi, Wafiah Asnola & Zulfadzlee Zulkiflee. (2022). Analisis kesalahan bahasa dalam karangan bahasa Melayu pelajar menengah bawah Negara Brunei Darussalam. *Melayu: Jurnal Antarabangsa Dunia Melayu*, 15 (2):261-282.
- Junaini Kasdan, Nor Suhaila Che Pa & Mohd Syamril Akhmar Che Kassim. (2015). Penguasaan Bahasa Melayu penjawat awam: Kajian kes di Universiti Teknikal Malaysia (MTUN). *Jurnal Linguistik*, 19 (2):45-61.
- Menis, J. (1991). Curriculum in Isreal ninth grade classes: The intended, implemented and the achieved curricula. *Research in Science and Technological Education*, 9 (2), 157-172.
- Mohammed Zin Nordin, Mohd Taib Ariffin, Khairul Azam Bahari Siti Munirah Md. Zukhi. (2014). Analisis kesalahan penggunaan bahasa papan tanda perniagaan. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 134: 330-349.
- Mohd Mazhan Tamyis, Zahari Suppian, Nor Hasnida Che Md. Ghazali & Premalatha a/p Sathianarayanan. ((2022). Pelaksanaan Kurikulum Jawi di Sekolah Rendah: Suatu penilaian input. *PENDETA*, 13(2):13-24.
- Nik Safiah Karim. (1986). *Bahasa Melayu Tinggi Teori dan Penerapan*. Kuala Lumpur: Nurin Enterprise.
- Noor Rohana Mansor. (2009). Model Analisis Aras Soalan Kognitif: Kajian terhadap Buku Teks Bahasa Melayu Sekolah Menengah Atas. *Jurnal Melayu*, 4 :73-90.
- Norhafiza Alias. (2016). Perbandingan sistem ejaan jawi dalam Surat Sultan Zainal Abidin III dengan Sistem Ejaan Wilkinson, Za'ba dan baharu. *Tesis Ijazah Sarjana. Sastera*. Universiti Putra Malaysia, Selangor.
- Nur Farakhanna Mohd Rusli, Norfaizah Abdul Jobar & Nur Faaizah Md Adam. (2022). Kesalahan ejaan murid berdasarkan bunyi konsonan dalam ujaran guru: Analisis Fonologi Generatif. *Issues of Language Studies*, 11 (2): 37-60.
- Nurul Adwa Ahamad, Nur Farakhanna Mod Rosli & Norfaizah Abdul Jobar. (2020). Analisis kesalahan imbuhan dalam penulisan karangan pelajar dan hubung kait dari segi makna gramatikal, *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 10 (1): 77-90.
- Nurul Ain Alizuddin & Nik Nur Athirah Nik Mohd Arif. (2021). Analisis kesalahan bahasa dalam penulisan bahasa Melayu pelajar Antarabangsa. *International Social Sciences and Humanities Journal*, 4 (1): 113-127.
- Nurul Ashikin Md. Yatim, Chew Fong Peng & Zuraidah Abdullah. (2020). Tahap pengetahuan pedagogi kandungan guru Bahasa Melayu Sekolah Rendah. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 10 (2): 43-53.
- Ruhaida Mansor. (2005). Meningkatkan kemahiran murid Tahun 1 dalam mengenal dan menulis abjad A hingga Z melalui pengajaran berteraskan prasekolah (Pengenalan Abjad). Prosiding Seminar Penyelidikan Pendidikan IPBA, Penerbit IPBA. <http://www.apps.emoe.gov.my/ipba/rdipba/cd1/article33.pdf>
- Salinah Jaafar & Rohaidah Haron. (2016). Kesilapan Bahasa Melayu dalam kalangan Pelajar-pelajar Universiti Kebangsaan Yunnan di Akademi Pengajian Melayu. *Jurnal Melayu*, 15 (2): 196-209.
- Siti Musliha Isnain, Nur Aimie Nabila Fauzi & Siti Amhar Abu. (2011). Kesukaran dan kesalahan sebutan bunyi vokal dan konsonan Bahasa Melayu dalam kalangan pelajar antarabangsa di Universiti Putra Malaysia. Kertas Kerja Seminar Bahasa Melayu Persidangan Antarabangsa.
- Simons, Gary F, Charles D. Fennig. (Eds). (2018). *Ethnologue languages of the world, twentieth edition*. Dallas, Texas: SIL International. Online Version: <http://www.ethnologue.com>
- Turner, J. R. (2003). *Ensuring what is tested is taught: curriculum coherence and alignment*. The Informed Educator Series. Arlington, VA. (Abstract).
- Verhoeven, P. & Verloop, Nico. (2002). Identifying changes in teaching practice: innovative curricular objectives in classical languages and the taught curriculum. *Journal of Curriculum Studies*, 34(1), 91-102.

- Wiseman, A. W. & Brown, D.S. (2003). Teacher curricular control and student performance: a cross-national study of curricular accountability. *Curriculum and Teaching Dialogue*, 5(2), 131-146.
- Zaitul Azma Zainon Hamzah. (2018). Bahasa dalam realiti kehidupan dan realiti kehidupan bahasa. *Jurnal Komunikasi*, 34 (2): 338-353.
- Zaliza Mohamad Nasir. (2017). Kesalahan tatabahasa Bahasa Melayu dalam penulisan karangan pelajar. *LSP International Journal*, 4 (1): 23-35.